

Burgers aan het woord – Commissie Werk & Financiën (18 mei 2010)

Enkele kanttekeningen bij het college-akkoord

Uit het Bestuursakkoord:

- Ten aanzien van de betrokkenheid van burgers: "*de besluitvorming in College en Raad op een zodanige manier in te richten dat (organisaties van) burgers van de oorsprong invloed kunnen hebben op de planvorming van de gemeente*"
- Ten aanzien van de nieuwe werkwijze: "*een werkwijze te hanteren waarin partijen/fracties elk overig voorstel afmeten aan de eigen politieke en inhoudelijke beoordeling*"

Regionale en intergemeentelijke verbanden

Dit betekent naar onze inschatting dat zo weinig mogelijk in regionaal of intergemeentelijk verband mag worden afgesproken en geregeld, want dan staan zowel betrokken burgers als de gemeenteraad feitelijk buitenspel. Ver doorgevoerde regionale samenwerking beperkt dus de mogelijkheden van de gemeenteraad om zelf het beleid te bepalen. Dit geldt bijvoorbeeld voor re-integratie van bijstandsgerechtigden op de arbeidsmarkt. Er worden nu in samenwerking met andere gemeenten contracten afgesloten. Dit verkleint de ruimte voor Leiden om de re-integratie anders in te richten, bijv. door meer in eigen beheer te doen, een mogelijkheid waar wij voor zijn en die ook in de discussienota participatie van de vorige en de huidige wethouder wordt genoemd.

Beleidsregels

Deze ander manier van besturen betekent naar onze inschatting ook dat veel minder in beleidsregels mag komen vast te liggen. Nu verwijzen verordeningen en beleidsnota's vaak naar beleidsregels, maar die zijn een exclusieve bevoegdheid van het college. Gemeenteraad en burgers kunnen daar dus geen invloed op uitoefenen. Een voorbeeld zijn de beleidsregels bijzondere bijstand. Die zouden heel goed vervangen kunnen worden door een verordening. Dan kan er sprake zijn van inspraak door burgers en besluitvorming door de gemeenteraad.

Rol van advies- en inspraakorganen

Meer invloed van de gemeenteraad kan ook een mogelijke andere rol van adviesorganen als het onze betekenen. Nu overleggen wij met ambtenaren en adviseren wij doorgaans over voorstellen aan het college. Bij een actievere kaderstellende rol van de gemeenteraad hoort naar onze inschatting ook dat adviesorganen daar door de gemeenteraad bij betrokken worden.

Wij hopen dat we misschien gezamenlijk met uw commissie een hoorzitting of andere bijeenkomst kunnen houden over arbeidsmarktbeleid en re-integratie, mede n.a.v. de discussienota participatie. Dit ter voorbereiding op een kaderstellend debat in uw commissie en raad.

Uit het Beleidsakkoord:

“Leiden wordt de meest klantvriendelijke gemeente van Nederland”.

Eigenlijk is “*Klantvriendelijkheid*” een vreemde woordkeuze, want burgers zijn immers geen klanten van de gemeente, maar de eigenaren en de bazen.

Afhankelijkheid en macht

“*Klantvriendelijkheid*” houdt ook in dat op een respectvolle manier wordt omgegaan met mensen die van de gemeente afhankelijk zijn voor hun inkomensvoorziening. Deze afhankelijkheid geeft de gemeente macht over mensen en die zijn zich daar doorgaans zeer van bewust.

Mens (individu) centraal

“Klantvriendelijkheid” betekent dat mensen als individu worden gezien en niet zo zeer worden beoordeeld op basis van het lidmaatschap van bijv. de groep werklozen. Beleid en uitvoering moeten dan tot stand komen rondom de vraag wat mensen, individuen dus, werkelijk nodig hebben. Dit betekent echt individueel maatwerk, zodat bij re-integratie (begeleiding naar werk) wordt uitgegaan van de wensen, behoeften, mogelijkheden en beperkingen van het individu. Mensen en hun belangen mogen dus ook niet ondergeschikt worden gemaakt aan kwantitatieve doelstellingen, oftewel het cijferfetisjisme dat in de managementcultuur binnen het openbaar bestuur steeds meer de overhand krijgt en vaak op de korte termijn is gericht. De beste weg naar werk is niet altijd de snelste of de kortste weg.

Uitgaan van vertrouwen in de burger

“Klantvriendelijkheid” houdt ook in dat de burger vertrouwd moet worden in plaats van gewantrouwd. De soms overmatige controle van uitkeringsgerechtigden en snel besloten sancties doen echter een in wantrouwen gestolde bureaucratie vermoeden, waarin regels belangrijker lijken te zijn dan mensen. In zo'n sfeer van wantrouwen kan echter geen goede dienstverlening plaatsvinden, geen “klantvriendelijkheid” dus. In mijn nieuwjaarstoespraak ben ik hier wat verder op ingegaan.

Geen dwangarbeid-achtige constructies

“Klantvriendelijkheid” sluit uiteraard dwangarbeid-achtige constructies als gedwongen 'work first' en 'werken met behoud van uitkering' uit. Dit geldt ook de verloningstrajecten ('trajecten met arbeidsovereenkomst' bij een re-integratiebedrijf), waar de gemeente Leiden nu op inzet en die de mensen niet verder helpen, maar alleen de statistieken wat opschonen en re-integratiebedrijven aan inkomsten helpen.

Onafhankelijke klachtenregeling

“Klantvriendelijkheid” betekent verder dat er een onafhankelijke klachtenregeling moet komen, juist voor mensen die een afhankelijkheidsrelatie met de gemeente hebben. Want wie bijt nu in de hand die hem voedt? Daarbij kan men denken aan een ombudsman-achtige functionaris.

(voorzitter Cliëntenraad SoZA Leiden)